INHOUD

L'introduzione 7

1
Vader, vergeef hen, want zij weten niet wat zij doen 15

2
Voorwaar ik zeg u: heden nog zult gij bij me zijn in het paradijs 25

3
Vrouw, ziedaar uw zoon 35

4
Mijn god, mijn god, waarom hebt gij mij verlaten? 47

5
Ik heb dorst 57

6
Het is volbracht! 69

7
Vader, in uw handen beveel ik mijn geest 79

Il terremoto 93

Laat ons even terugkeren naar het jaar 1786, zij het niet te lang want er was toen een hele hoop miserie en oorlog. Het is Goede Vrijdag, de altaren zijn zonder dwaal, de dagen ingetogen. In de Santo Rosario-kerk van Cádiz worden op het middaguur de deuren gesloten. Ramen en pilaren zijn omzwachteld met zwarte draperieën, de ruimte baadt in diepe duisternis. Het weinige licht dat hier vallen mag rust op de muzikanten die nog één ferme geut adem naar binnen happen, hun strijkstokken de lucht in zwieren en de eerste noot spelen van Haydns eerste kwartet sedert zijn befaamde reeks Pruisische kwartetten. Na de prelude beklimt de preker de kansel en breit hij een bezinning omtrent de eerste van de zeven kruiswoorden, zijnde: 'Vader, vergeef hen, want zij weten niet wat zij doen.' Vervolgens speelt het ensemble de gelijknamige sonata, terwijl de preker geknield voor het altaar zit. Is de laatste noot van de eerste sonata uitgestorven, dan brengt de zielsherder een bezinnende tekst met als leidraad 'Voorwaar ik zeg u: heden zult gij bij mij zijn in het paradijs', waarna het kwartet een tweede sonata speelt. En zo gaat het maar verder, tot en met het laatste citaat van de gekruisigde. Als uitsmijter volgt er nog een kort en krachtig stuk, *presto e con tutta la forza*, een muzikale vertolking van de aardbeving waarmee heel Jeruzalem door elkaar werd geklutst toen de Mensenzoon zijn zes uur durende doodsstrijd staakte. Er volgt applaus, ongetwijfeld. Don José Sáenz

de Santa Maria slaat zichzelf trots op de borst, want hij is het tenslotte die Haydn de opdracht heeft gegeven deze partituur te schrijven. De liturgische dienst in Cádiz zit erop, de muziekliefhebbers zijn ruimschoots aan hun trekken gekomen, de spirituele honger is gestild. Buiten eten de paaslammetjes hun laatste sprieten gras, al weten zij het zelf nog niet. De première van *Die sieben letzten Worte unseres Erlösers am Kreuze* is een feit.

Meerdere versies over de ontstaansgeschiedenis van dit muziekstuk zijn in omloop. Eén versie is zelfs zo vrij te beweren dat die befaamde première in Cádiz nooit heeft plaatsgevonden, dat het een promotioneel verzinsel betrof, recht uit het brein van een lepe en commercieel ingestelde Haydn. Laat het van geen belang zijn. Wat niet kan worden tegengesproken is dat het spoedig een traditie werd om dit strijkkwartet samen met beschouwende teksten over leven, lijden en sterven op de planken te brengen. En dat het dan ook stilaan tijd wordt dat een werk, gemaakt voor tekst én muziek, eindelijk ook als dusdanig wordt uitgegeven.

L'INTRODUZIONE

MAESTOSO ED ADAGIO HOBOKEN XX:1B

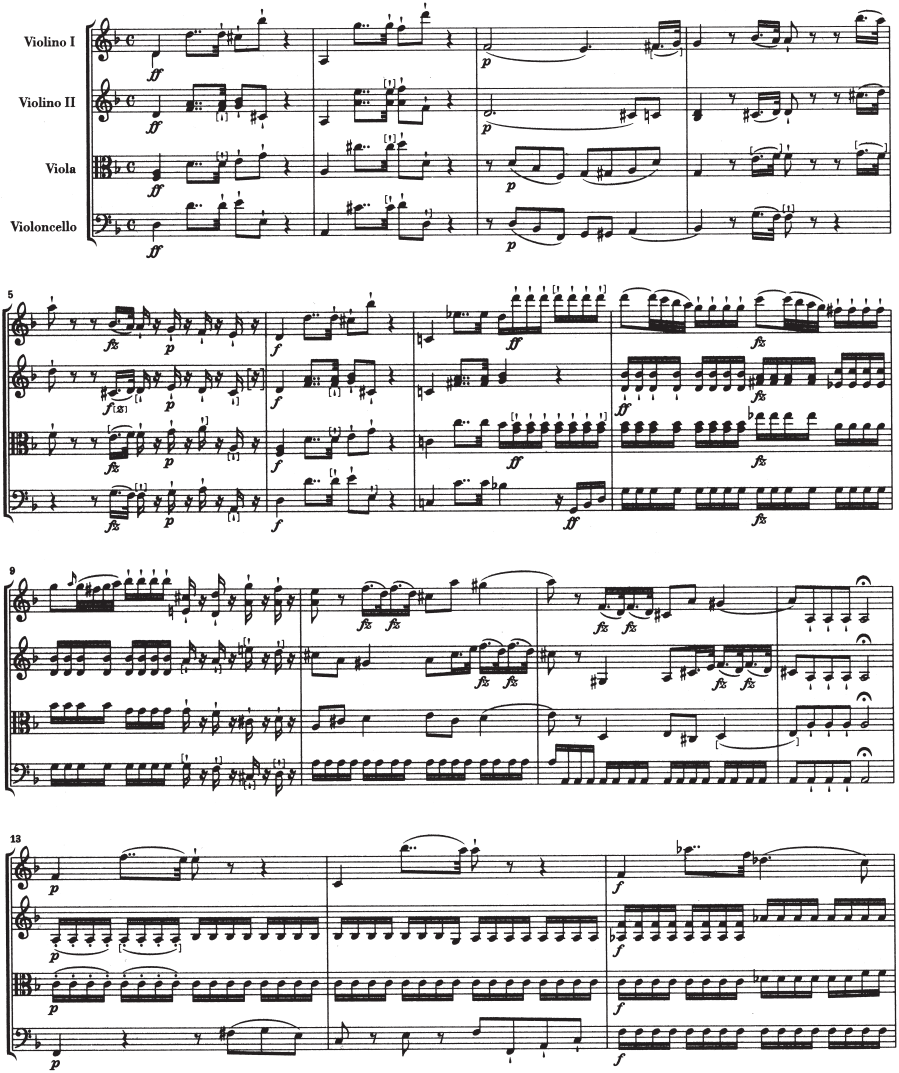

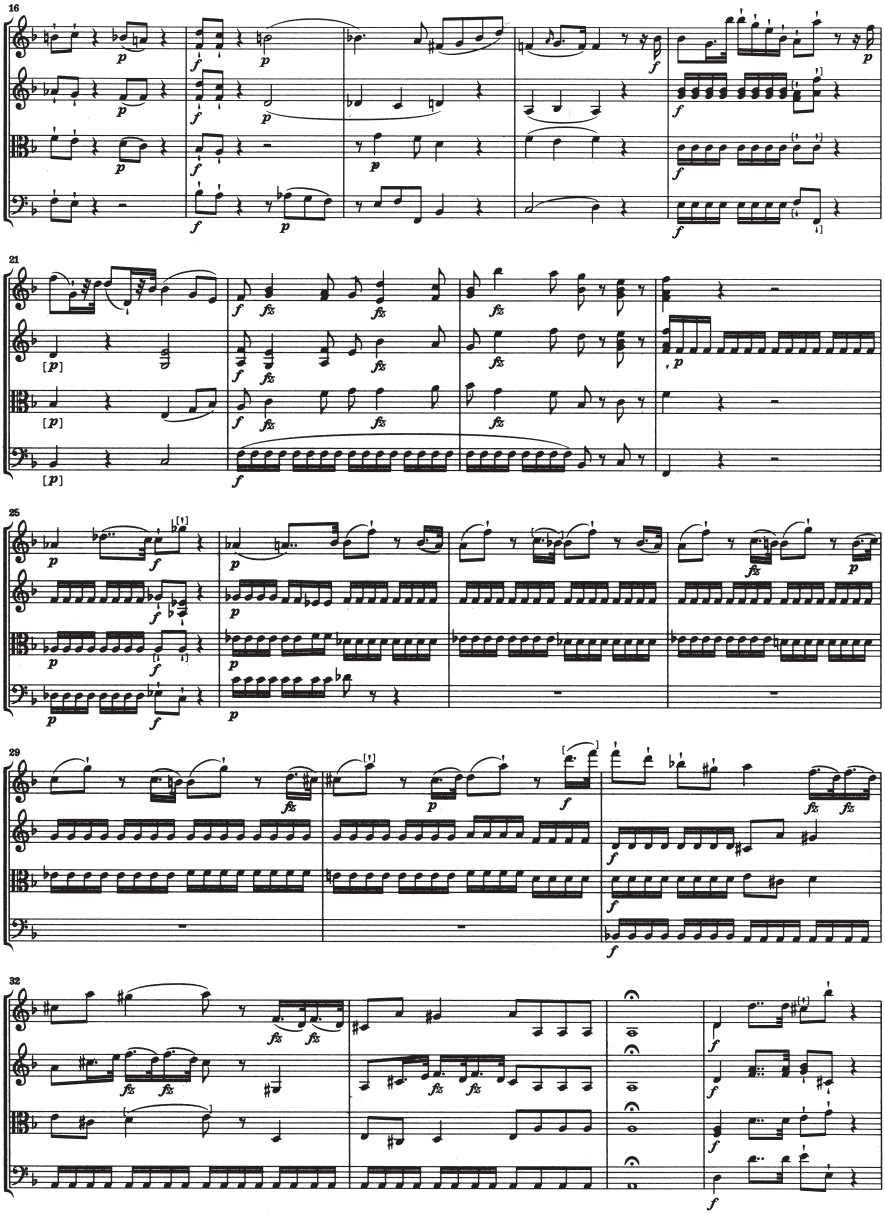
16
21
25
29
32

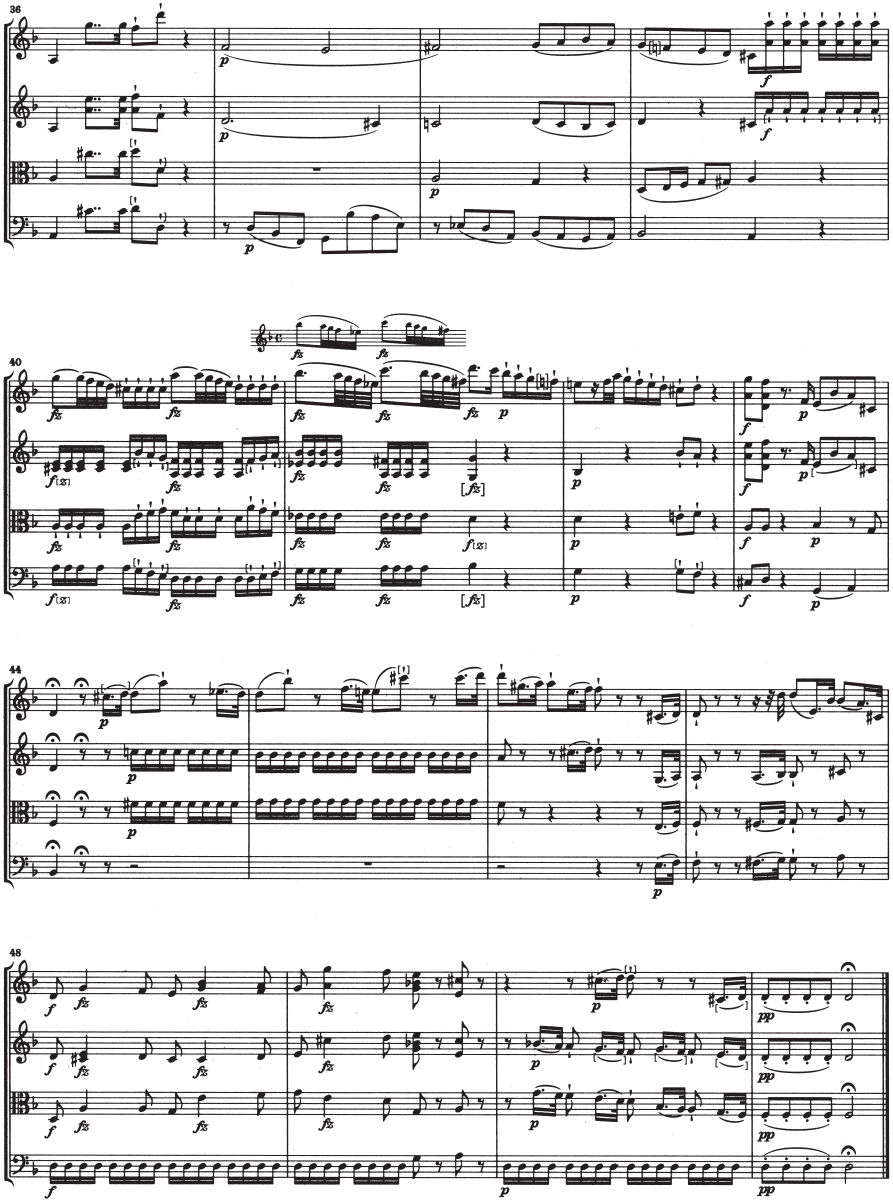
36
40
44
48

Mensen die iets gelijkaardigs als Rinus hebben meegemaakt hoor je 't wel eens beweren na een bepaalde tijd die volgens de volkswijsheden wonden helen moet. Namelijk: dat de zaken zijn vergeven maar niet vergeten. En dan vraagt Rinus zich af of zij wel weten wat zij zeggen, of zij, anders geformuleerd, de inhoud van hun woorden wel degelijk vatten. Want vergeven, wat is dat eigenlijk?

Hij heeft uit curiositeit het woordenboek geraadpleegd en alleen de vierde betekenis van het woord staat hem aan: *vergiftigen*!

Wellicht is het Nederlands de enige taal ter wereld waarin men het over absolutie zowel als over wraakmoord hebben kan met één en hetzelfde homoniem, en het doet hem geloven dat het Nederlands zich alleen al daarom verheven mag voelen boven alle andere spraaksels en gekwaaksels der aarde.

Vergiftigen. Ja, als dat de betekenis van het woord mag zijn, dan klopt het dat Rinus de moordenaar van zijn dochter, een kind nog, met veel plezier zou vergeven. En als het even zou kunnen, dan zou het sterven ten gevolge van al dat gif ook vreselijk pijnlijk geschieden. Al is dat facultatief. Als hij maar dood is!

Maar die schoft niet toerekenen wat hij heeft gedaan? Hem pardonneren? Hoe zou Rinus dat moeten doen? Hij vraagt het u: hoe, hóé, moet hij niet euvel duiden dat zijn kind werd afgemaakt, zomaar,

om de lusten van een maniak te bevredigen?

Ach, dat alstublieft niemand uit het kamp van pontificale vergiffeniskenners komt vertellen dat er moet worden vergeven aan onze schuldenaren. Dat ze hem om te beginnen eens proberen uit te leggen wat dat nu precies is, dat zogenaamde vergeven van hen, op handen en voeten want het zal nodig zijn. En dat ze er een gebruiksaanwijzing bij steken, bij al hun verheven woorden. Als zij bedoelen dat de bedreven zonde in het hoofd van de gedupeerde wordt weggewist, dan kunnen zij de tering krijgen. Het zou van weinig respect getuigen tegenover het slachtoffer, niet?

Want wat moet hij zeggen tegen de nagedachtenis van zijn dochter dan, en dat doet hij zeer zeker, daartegen spreken, hoe onnozel het ook mag klinken. Moet hij zeggen: 'Meisje, ik heb goed nieuws, ik heb het die meneer vergeven dat hij jou met rohypnol heeft bedwelmd en meegesleurd naar zijn roversnest. Want hij wist niet wat hij deed, zie je? Ik heb het hem vergeven dat hij je weken aan een stuk en zonder enig contact met de buitenwereld in zijn kelder gekluisterd hield en zijn smeerlapperijen op jou heeft botgevierd. Ik heb het hem vergeven dat hij je aan zijn vrienden presenteerde zoals anderen hun bezoek borrelhapjes presenteren. Vergeven, dat ze zich één na één in jou hebben leeggespoten en je daarna hebben weggegooid zoals ze ook de gewoonte hebben de papieren zakdoeken weg te gooien waarin ze zich leeggespoten hebben. Ik heb het hem en zijn vrienden allemaal vergeven, voor mij is het nu alsof er niets is gebeurd.'

Hey, koekoek, wat denk je?